

z úřední povinnosti hleděti, protože by soud tu ani dohodou nemohl příslušným býti učiněn, tu není. Žalovaná strana sice uplatňovala v první stolici místní i věcnou nepřislusnost, to z důvodu §§ 83 a 49 čís. 5 j. n., že prý jde o spor z poměru pachtovního, avšak není s tím v právu, neboť jde o spor, jak řečeno, z důvodu tvrzené smlouvy o přenechání sušárny za odhadní cenu, tedy smlouvy kupní. V dovolací stížnosti žalovaná strana uplatňuje již jen nepřipustnost pořadu práva, ale, jak ukázáno, rovněž neprávem.

Čís. 5462.

Předepsáno-li ve stanovách stavebního a bytového družstva, že vklad člena stává se nevypověditelným, »jakmile družstvo přikročilo ku stavbě vlastního (rodinného) domu a jakmile bylo na ni učiněno jakékoliv vydání«, stává se vklad toho kterého člena nevypověditelným jenom tehdy, bylo-li přikročeno ku stavbě domu p r á v ě p r o ň ě o.

(Rozh. ze dne 17. listopadu 1925, Rv I 1311/25.)

Žalobě, již domáhal se člen stavebního a bytového družstva na družstvu vrácení úsporných vkladů, procesní soud první stolice vyhověl, o d v o l a c í s o u d žalobu zamítl. Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvního soudu.

D ů v o d y:

Žalobce domáhá se v tomto sporu vrácení úsporných vkladů, žalovaná to odpírá, uvádějíc, že družstvo přikročilo k stavbě vlastního (rodinného) domku, čímž prý se vklady staly dle §u 23 stanov nevypověditelnou zálohou, a že v době, kdy žalobce dal výpověď, bylo již se stavbou jeho domku započato. Především obíráti se jest podstatou těchto úsporných vkladů. Dle §u 1 odstavec 2 bod b) stanov, kdež se jedná »o opatřování vlastních čili rodinných domů«, patří k této činnosti družstevní též »přijímání úsporných vkladů na běžný účet od členů, kteří hodlají nabýti vlastních čili rodinných domů«, jimiž dle §u 21 odstavec 1 stanov jsou »domy s obmezeným počtem malých bytů, určené k tomu, by byly převedeny do vlastnictví členů«. Tento § 21 pojednává o prodávání takovýchto domů a dle jeho odstavce 6. má se tržová cena z pravidla rovnati vlastnímu nákladu na dům a dle 7. odstavce téhož §u jest smlouvu tržovou předložiti čsl. ministerstvu sociální péče. Celá akce, týkající se zbudování takovýchto domů, jest v souvislosti se státní akcí k podpoře stavebního ruchu, a také v §u 1 stanov výslovně jsou citovány zákony ze dne 22. prosince 1910, čís. 242 ř. zák. a ze dne 20. února 1919, čís. 98 sb. z. a n. A právě vzhledem k tomu, že stavební činnost družstev takových podmíněna jest finanční podporou státu, nebývá z pravidla možno, by již při početí stavby byl domek definitivně prodán tomu, kdo jej hodlá zakoupiti. Proto může družstvo prováděti stavbu rodinných domků buď tak, že je staví do zásoby, což dle intencí prováděcích nařízení k jednotlivým zákonům o podpoře stavebního ruchu se

dítí nemá (srv. Dr. Kubišty »Zákony o podpoře stavebního ruchu« díl II. str. 53 a 54), nebo založí se poměr čekatelský, o němž mluví § 21 odstavec třetí stanov. Čekatelem vlastnického práva k tak zvanému vlastnímu (rodinnému) domu sluje osoba, která se platně zavázala rodinný domek pro ni jinou osobou (zde žalovaným družstvem) stavěný převzítí do svého soukromého vlastnictví, šetříc předpisů platných pro převod takových domů do soukromého vlastnictví. Dle §u 21 poslední odstavce stanov žalovaného družstva má představenstvo a jeho dozorčí rada navrhnouti pravidla o prodeji takovýchto domů a valné hromadě jest vyhrazeno schválení těchto pravidel. V tomto sporu žalovaná ne tvrdila, že takováto pravidla již má, a ježto žalovanou stranu stíhají dusledky §u 442 odstavec druhý a 399 c. ř. s., nelze ani dle §u 182 c. ř. s. naříditi doplnění skutkového základu v tomto směru. Toliko z výpovědi stran k důkazu slyšených zdá se vycházeti, že přiděl domů má se řídití dle výše úsporných vkladů. V tomto sporu jest zjištěno, že žalobcovy úsporné vklady jsou tak nepatrné, že by nepřišel na řadu na přidělení domu. Není tedy zjištěno, že žalobce jest čekatelem určitého domu, a ani se nepodařil žalovanému družstvu důkaz o tom, že v době, kdy dal žalobce výpověď, bylo již se stavbou jeho domku započato. Nemůže tedy z tohoto důvodu družstvo odpírati vrácení úsporných vkladu žalobci. Tvrzení družstva v dovolací odpovědi, že koupilo pozemek, na němž by stál žalobcův domek, odporuje tomu, co bylo odvolacím soudem zjištěno a nelze dle §u 504 c. ř. s. k těmto vývodům přihlížeti. Jest nyní řešiti otázku, zda úsporné vklady stanou se nevypověditelný tím, že družstvo vubec začne stavěti t. zv. vlastní (rodinný) domek. Dle §u 23 odstavec třetí stanov nemají úsporné vklady člena přesahovati trhovou cenu domu nebo výši úhrnného nákladu domu, jehož vlastnictví ukladatel hodlá nabýti. Dle pátého odstavce téhož §u »mohou člen i družstvo vypověděti vklady na půl roku předem; jakmile však družstvo přikročilo ke stavbě vlastního (rodinného) domu a jakmile bylo na ni učiněno jakékoli vydání, pokládá se vklad za nevypověditelnou zálohu stavební«. Třebas znění tohoto odstavce není příliš jasno, přece z volby výrazu »ke stavbě vlastního (rodinného) domu« a zejména z prohlášení úsporných vkladů za »nevypověditelnou zálohu stavební« ve spojitosti s §§ 1, 2, 18 a 21 stanov jest míti za to, že úsporné vklady jsou určeny k tomu, by se jich užilo jen ke stavbě domu pro ukladatele určeného a nikoli pro budování domu pro jiného člena nebo pro budování domů do zásoby. Ježto pak v tomto případě není zjištěno, že žalované družstvo počlo stavěti dům, který by byl určen právě jen pro žalobce, neproměnily se jeho úsporné vklady v nevypověditelnou zálohu stavební. Pro tento výklad svědčí i to, že v §u 23 není stanovena lhůta, po kterou nevypověditelnost má trvati, což se patrně stalo proto, že vypořádání a vyúčtování oné nevypověditelné stavební zálohy nastane samočinně dostavěním a prodejem domu, k jehož stavbě pro ukladatele družstvo již přikročilo. Tím padá i druhá námitka žalovaného družstva, i jeví se nárok žalobcův na vrácení vypovězených vkladů po právní stránce opodstatněn, a bylo proto dovolání vyhověti. Za tohoto stavu věci jest nerozhodno, že družstvo pro celou řadu domků koupilo již staveniště a jak daleko stavba jednotlivých domků pokro-

čila. Rovněž nezávažno jest, že Josef Z. nebyl oprávněn za žalované družstvo slibovati vrácení úsporných vkladů žalobci, a že poměr čekatelů, kdyby byl právoplatně založen, nemohl by býti jednostranným projevem čekatelovým zrušen. Rovněž nepadá tu na váhu oprávnění členů (§ 17 stanov) převést své závodní podíly na jiné osoby. Jest ovšem pravda, že tímto výkladem stanov může býti přivedeno zmenšení stavebního fondu družstva a tím účel družstva stížen. Ale s druhé strany jest přihlížeti i k zájmům vkladatelů, kteří zajisté nemínili úspory své věnovati na stavbu domku pro jiné. Jest věcí družstva, by nevyvíjelo činnost ve větší míře, než jeho prostředky v §u 2 stanov uvedené a způsobem dle stanov používané stačí.

Čís. 5463.

Do výroku soudu druhé stolice o útratách zajištění důkazů nelze si stěžovati.

(Rozh. ze dne 17. listopadu 1925, Rv I 1318/25.)

Nejvyšší soud odmítl dovolání, správně rekurs.

Důvody:

Dovolání směřuje jen proti výroku o útratách, zejména proti té části, kde jde o útraty vzešlé zajištěním důkazů. Ani tyto útraty nejsou dle své povahy ničím jiným, než útratami sporu, nebo jsou útratami spojenými s prováděním důkazů zrovna tak, jako útraty důkazů za sporu prováděných. Nárok na jich náhradu dle §u 388 c. ř. s. zakládá se rovněž v §u 41 c. ř. s., dle něhož strana podlehnoucí ve sporu, má hraditi odpůrci útraty potřebné k účelnému domáhání nebo bránění práva, a nejde tu o nárok založený ve hmotném právu, na př. XXX. hlavě obč. zák. Na věci se ničeho nemění tím, že žalobce tyto útraty pojal do žalobní prosby jako samostatnou část žalobního nároku, poněvadž ani tím nepřestaly býti příslušenstvím hlavního nároku, totiž částí útrat procesních. Ale do výroku druhé stolice o útratách není dle §u 528 c. ř. s. opravný prostředek ku třetí stolici vůbec přípustným a bylo proto dovolání, správně rekurs jako nepřipustný odmítnouti, nehledíc ani k tomu, že dle §u 55 c. ř. s. lze výrok o útratách v rozsudku obsažený napadnouti jen rekurssem, takže i volba opravného prostředku (dovolání) jest pochybena.

Čís. 5464.

Vynášeje rozsudek pro zmeškání dle §u 398 c. ř. s., není soud sám od sebe povinen (oprávněn) přihlídnouti k tomu, že bylo za sporu zavedeno a skončeno vyrovnací řízení, třebaž mu věc byla známa.

(Rozh. ze dne 17. listopadu 1925, Rv I 1445/25.)